

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců Mgr. Petry Weissové a Mgr. Aleše Roztočila v právní věci žalobce: **S. M.**, zast. Mgr. Janem Tomaierem, advokátem, se sídlem Jankovcova 1037/49, Praha 7, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 26. 6. 2017, č. j. OAM-86/LE-LE05-LE05-2017, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 2. 10. 2017, č. j. 60 Az 38/2017 - 63,

takto:

I. Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 2. 10. 2017, č. j. 60 Az 38/2017 – 63, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

II. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Janu Tomaierovi, advokátovi, **se** odměna a náhrada hotových výdajů za řízení o kasační stížnosti **nepřiznává**.

Odůvodnění:

I.

[1] Žalovaný v záhlaví označeným rozhodnutím (dále jen „napadené rozhodnutí“) podle § 25 písm. i) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“) zastavil řízení ve věci žalobcovy opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany; posoudil ji jako nepřípustnou podle § 10a písm. e) zákona o azylu.

II.

[2] Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou u Krajského soudu v Plzni, který řízení o ní shora uvedeným usnesením zastavil. Shledal, že žalobce byl dne 8. 9. 2017 propuštěn ze Zařízení pro zajištění cizinců Balková (dále také jen „zařízení“). Zde byl jako žadatel o mezinárodní ochranu evidován s poslední známou adresou pobytu. Ačkoliv mu bylo uloženo správní vyhoštění s dobou platnosti od 14. 3. 2016 do 19. 9. 2019, z území České republiky fakticky vyhoštěn nebyl, jeho jiné místo pobytu na území po propuštění

ze zařízení však nebylo známo. Krajský soud tudíž dovodil naplnění podmínek vyplývajících z § 33 písm. b) zákona o azylu ve spojení s § 47 písm. c) s. ř. s.

III.

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) brojil proti usnesení krajského soudu kasační stížností z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Navrhl napadené usnesení zrušit a věc vrátit krajskému soudu k dalšímu řízení.

[4] Stěžovatel v kasační stížnosti namítal, že krajský soud nedostatečně zjišťoval naplnění podmínek pro zastavení řízení, jež odůvodnil závěrem o stěžovatelově neznámém pobytu. Poukazoval přitom i na skutečnost, že krajský soud žalobě nepřiznal odkladný účinek, ač tím došlo k faktickému odnětí možnosti konat před soudem; stěžovatel neměl možnost se tomuto rozhodnutí bránit. Nepřiznáním odkladného účinku přitom dochází k faktické realizaci správního vyhoštění a následně i naplnění důvodu pro zastavení řízení. Podle stěžovatele je tak na místě posoudit souladnost uvedeného postupu krajského soudu s právem na přístup k soudu vyplývajícím z čl. 36 Listiny základních práv a svobod.

[5] Stěžovatel však zejména namítal nesprávnost postupu krajského soudu v řízení předcházejícím vydání napadeného usnesení. Jakkoliv krajský soud vyzval Organizaci pro pomoc uprchlíkům, z.s. (dále jen „OPU“), kterou ustanovil stěžovatelovým zástupcem, ke sdělení, zda je mu známa adresa pobytu stěžovatele, učinil tak výzvou ze dne 22. 8. 2017; ta byla irelevantní. Stěžovatel byl ze zařízení pro zajištění cizinců propuštěn teprve následně dne 8. 9. 2017. Po tomto datu se krajský soud již zástupce na adresu stěžovatelova pobytu nedotázal. Se svým zástupcem je stěžovatel v kontaktu, což je zjevné i z plné moci, kterou mu dne 3. 10. 2017 udělil pro podání kasační stížnosti. Stěžovatel pobývá na adrese J. X, P. X.

IV.

[6] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti odkázal na odůvodnění napadeného usnesení krajského soudu. Stěžovatelovu námitku o nedostatečně zjištěném skutkovém stavu věci považoval za irelevantní. Krajský soud se snažil zjistit místo stěžovatelova pobytu a přes veškerou součinnost žalovaného i Ředitelství služby cizinecké policie, které krajský soud v této otázce oslovil, se místo stěžovatelova pobytu nepodařilo zjistit. Ani jeho zástupce na výzvu krajského soudu nereagoval. Žalovaný proto navrhl kasační stížnost zamítnout jako nedůvodnou.

V.

[7] Jednou z podmínek věcného přezkumu kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany je její přijatelnost. Kasační stížnost je v souladu s § 104a s. ř. s. přijatelná, pokud svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Výkladem institutu přijatelnosti (jako neurčitého právního pojmu) a demonstrativním výčtem jejích typických kritérií se Nejvyšší správní soud zabýval například v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39. Na tam uvedené závěry kasační soud nyní pro stručnost odkazuje.

[8] Nejvyšší správní soud v nyní posuzované věci dospěl k závěru, že v řízení před krajským soudem došlo k procesním vadám, které odůvodňují přijatelnost kasační stížnosti. Toto pochybení krajského soudu totiž mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[9] Kasační stížnosti je důvodná.

[10] Z obsahu soudního spisu se podává, že krajský soud stěžovateli usnesením ze dne 13. 7. 2017, č. j. 60 Az 38/2017 – 18, ustanovil pro řízení o žalobě zástupcem OPU a prostřednictvím tohoto zástupce jej vyzval k doplnění blanketní žaloby. Podáním ze dne 15. 8. 2017 stěžovatel krajský soud požádal o změnu zástupce tak, aby jej namísto OPU zastupoval Mgr. Jindřich Lechovský, advokát, s nímž byl již opakovaně v kontaktu v zařízení pro zajištění cizinců. Dne 21. 8. 2017 krajský soud stěžovateli sdělil, že pro změnu zástupce nenachází žádný důvod a jeho žádosti nevyhověl. Uvedené sdělení stěžovatel osobně dne 23. 8. 2017 převzal v zařízení. V mezidobí dne 22. 8. 2017 krajský soud přípisem č. j. 60 Az 38/2017 - 45 stěžovatele prostřednictvím OPU vyzval mimo jiné ke sdělení, zda je *„k dnešnímu dni stále zajištěn. V případě, že byl žalobce ze zařízení pro zajištění cizinců propuštěn, sdělte soudu adresu jeho aktuálního pobytu, pokud je Vám jako zástupci tato známa.“* Uvedený přípis byl OPU doručen 23. 8. 2017, aniž na něj tento zástupce reagoval. Dne 11. 9. 2017 zažurnalizoval krajský soud do soudního spisu úřední záznam, podle nějž žalovaný (odbor azylové a migrační politiky) na telefonický dotaz soudu sdělil, že stěžovatel byl dne 8. 9. 2017 ze zařízení propuštěn a že jeho aktuální pobyt není známý. Na to krajský soud dvěma přípisy ze dne 11. 9. 2017 oslovil žalovaného a také Ředitelství služby cizinecké policie s požadavkem na sdělení, *„zda a v kladném případě kde byl žalobce ode dne 4. 7. 2017 (tj. den podání shora uvedené žaloby) do současnosti hlášen v České republice k pobytu (...) event. o poskytnutí i jiných dostupných a časově relevantních údajů ohledně pobytu žalobce na území České republiky,“* a současně, *„[p]okud byl žalobce propuštěn ze Zařízení pro zajištění cizinců, sdělte soudu, zda je Vám znám adresa žalobce, na které se aktuálně zdržuje.“* Jak žalovaný, tak i Ředitelství služby cizinecké policie reagovali obsahově obdobným sdělením, že poslední hlášená adresa pobytu stěžovatele od 24. 5. 2017 do 8. 9. 2017 bylo Zařízení pro zajištění cizinců Balková, z něhož byl propuštěn, avšak z území České republiky nebyl vyhoštěn. Jiná adresa žádnému z uvedených správních orgánů nebyla známa. Na to již krajský soud rozhodl napadeným usnesením.

[11] Podle § 33 písm. b) zákona o azylu, *[s]oud řízení zastaví, jestliže nelze zjistit místo pobytu žadatele o udělení mezinárodní ochrany (žalobce).*

[12] Nejvyšší správní soud předně uvádí, že v projednávané věci je přezkoumáváno usnesení o zastavení řízení z důvodu nemožnosti zjištění místa pobytu žadatele o udělení mezinárodní ochrany podle § 33 písm. b) zákona o azylu. Napadené usnesení může být proto přezkoumáváno právě a pouze z hlediska možnosti, či nemožnosti zjištění místa pobytu stěžovatele krajským soudem.

[13] Nejvyšší správní soud již v řadě svých rozhodnutí formuloval požadavek, aby soudy při zjišťování pobytu žadatele vyvinuly patřičné úsilí, tedy aby jejich postup nebyl ryze formální. V rozsudku ze dne 26. 5. 2005, č. j. 7 Azs 271/2004 - 58, přitom shledal, že *„[r]ozhodnou skutečností pro aplikaci § 33 zákona o azylu a pro zastavení řízení však není neznalost místa pobytu stěžovatele, ale nemožnost zjištění místa pobytu žadatele o udělení azylu, která předpokládá vyvinutí určitého intenzivního úsilí ke zjištění místa pobytu, jež ovšem nepřineslo žádoucí, resp. vůbec žádný výsledek.“* Pokud i přes toto úsilí zůstane pobyt stěžovatele nezjištěn a zcela neznámý, lze řízení ve smyslu výše citovaného ustanovení zastavit. Uvedené požadavky jsou na krajský soud kladeny proto, že v případě zastavení

řízení krajský soud neprojednává žalobu věcně. Aby bylo zachováno právo žalobce na přístup k soudu (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod), je tudíž krajský soud povinen vynaložit patřičné úsilí směřující ke zjištění místa pobytu žalobce, aby bylo zřejmé, že je zjistit nelze.

[14] Uvedeným způsobem však krajský soud při zjišťování aktuálního pobytu stěžovatele nepostupoval. Jak uvedeno v odst. [10], krajský soud požádal o poskytnutí informace o aktuálním místě pobytu žalovaného a Ředitelství služby cizinecké policie. Tomuto postupu nelze ničeho vytknout, neboť se jedná o dva evidenční orgány, které mají podle zákona o azylu vést evidenci místa pobytu žadatelů o azyl (srov. přiměřeně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 8. 2009, č. j. 8 Azs 26/2009 - 45).

[15] Jedná-li se však o dotaz na adresu pobytu, který krajský soud učinil u stěžovatelova zástupce (OPU) přípisem ze dne 22. 8. 2017, na nějž tento zástupce nikterak nereagoval, krajský soud učinil nesprávný závěr o tom, že ustanovený zástupce *„s žalobcem již v kontaktu po jeho propuštění ze ZZC nebyl a není“* a tudíž, že místo pobytu stěžovatele nelze zjistit. Dotaz u OPU totiž krajský soud směřoval k aktuálnímu pobytu stěžovatele ke dni přípisu (22. 8. 2017), přitom ze sdělení obou dotázaných správních orgánů (byť poskytnutých až ve dnech 14. 9. 2017 a 15. 9. 2017) měl povědomost o tom, že ze zařízení byl stěžovatel propuštěn teprve 8. 9. 2017. Nadto v mezidobí (dne 23. 8. 2017) osobně převzal sdělení o nevyhovění jeho žádosti o změnu zástupce právě v zařízení.

[16] Krajský soud tedy pochybil, nevyžádal-li si od stěžovatelova zástupce informaci o místě stěžovatelova pobytu v době po 8. 9. 2017, kdy byl prokazatelně a nesporně ze zařízení propuštěn. Tento zástupce na výzvu soudu ze dne 22. 8. 2017 doručenou mu dne 23. 8. 2017 sice nereagoval, a to ani v době po 8. 9. 2017, což se jistě nabízelo, nicméně byl-li dotazován na místo stěžovatelova pobytu *„k dnešnímu dni“*, tj. k 22. 8. 2017, kdy soud dotaz činil, pak ani nečinnost OPU nemohla vést bez dalšího krajský soud k závěru, že OPU již se stěžovatelem po jeho propuštění ze zařízení není v kontaktu, a dokonce, že jeho aktuální pobyt (tj. pobyt ke dni vydání napadeného rozhodnutí) jí není znám.

[17] Ze soudního spisu ostatně kromě výše zmíněného úředního záznamu a dvou sdělení příslušných správních orgánů (viz odst. [10]) není zřejmé, že by krajský soud kdykoli během řízení ověřil místo stěžovatelova pobytu z databáze Ministerstva vnitra (evidenční karta stěžovatele není součástí soudního spisu). Nevyžádal-li si krajský soud výpis z této evidence, i v tom pochybil (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 7. 2016, č. j. 2 Azs 120/2016 - 60). Zatížil tak žalobní řízení vadou, která měla vliv na hmotněprávní postavení stěžovatele, tj. byl mu upřen přístup k soudní ochraně.

VI.

[18] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná, proto napadené usnesení krajského soudu podle § 110 odst. 1, věty první, s. ř. s. zrušil a vrátil mu věc k dalšímu řízení. Krajský soud v něm bude vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.). Opatří si aktuální výpis z evidenční karty stěžovatele, učiní všechny potřebné kroky ke zjištění aktuálního pobytu stěžovatele, a to i s ohledem na jeho sdělení v kasační stížnosti a na tomto základě opětovně rozhodne.

[19] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

[20] Stěžovateli byl pro řízení o kasační stížnosti ustanoven advokát Mgr. Jan Tomaier, jeho odměnu a náhradu hotových výdajů dle § 35 odst. 9 s. ř. s. hradí stát. Ustanovený zástupce však žádný úkon právní pomoci v řízení o kasační stížnosti neučinil, proto mu náhrada nákladů tohoto zastoupení nebyla přiznána.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 20. června 2018

JUDr. Jiří Palla
předseda senátu